Załącznik do Zarządzenia nr 16/2025 Dziekana WSH

Opis procedury dyplomowania

na kierunku studiów drugiego stopnia *bezpieczeństwo i stosunki transgraniczne*
prowadzonego w Instytucie Nauk Społecznych i Humanistycznych
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu

§1
Seminarium dyplomowe oraz przygotowanie pracy dyplomowej

1. Wybór seminarium dokonywany jest przez studentów w terminach wyznaczonych przez Prorektora ds. studenckich w semestrze poprzedzającym semestr, w którym rozpoczyna się, zgodnie z programem studiów cykl zajęć z seminarium.
2. Wybór seminarium dokonywany jest za pośrednictwem systemu informatycznego.
3. Dokonanie zmiany seminarium jest możliwe w szczególnie uzasadnionych przypadkach za zgodą Dyrektora ISH, nie później jednak niż do końca pierwszego miesiąca od rozpoczęcia III semestru.
4. W przypadku kiedy uruchomiono tylko jedną grupę seminaryjną na danym kierunku student zostaje do niej przypisany.
5. Minimalna liczba studentów wymagana do uruchomienia danego seminarium wynika z liczby studentów określonej w zarządzeniu Rektora ws. liczebności grup.
6. Obowiązkiem dyplomanta jest uczestniczenie w „Seminarium magisterskim".
7. Seminarium prowadzi promotor, pod kierunkiem którego student przygotowuje pracę dyplomową.
8. Promotor jest zobowiązany w terminie 15 dni od rozpoczęcia seminarium do przedstawienia Radzie programowej kierunku tematów prac dyplomowych planowanych do realizacji.
9. Tematy prac opiniowane są przez Radę programową kierunku, a zatwierdzane przez Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia działający w ISH.
10. Ostatecznym terminem złożenia pracy magisterskiej jest 30 czerwca w roku planowanego ukończenia studiów. Na wniosek studenta lub promotora Dyrektor ISH może przedłużyć termin złożenia pracy o nie więcej niż 3 miesiące. W uzasadnionych przypadkach Rektor może przedłużyć termin złożenia pracy magisterskiej o nie więcej niż miesiąc.
11. W razie dłuższej nieobecności promotora pracy dyplomowej Dyrektor ISH wyznacza nauczyciela akademickiego lub inną osobę prowadzącą zajęcia, który przejmuje obowiązek kierowania pracą.
12. Jeśli praca magisterska nie zostanie złożona w terminach określonych w ust. 11, Rektor skreśla studenta z listy studentów na wniosek Dyrektora ISH.
13. Praca dyplomowa powinna być złożona i zarejestrowana w Biurze Obsługi Studenta PANS co najmniej 10 dni przed planowanym egzaminem dyplomowym.

§2

Wytyczne merytoryczne i edycyjne pracy dyplomowej

1. Praca stanowi samodzielne, pisemne opracowanie określonego zagadnienia naukowego prezentujące ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane z danym kierunkiem studiów i poziomem kształcenia oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania. Praca dyplomowa może mieć charakter przeglądowy, porządkujący lub sprawozdawczy. Podstawę przygotowania pracy dyplomowej może stanowić uprzednio opublikowany artykuł studenta w czasopiśmie naukowym lub wydawnictwie zwartym.
2. Przygotowanie pracy dyplomowej musi opierać się o istniejącą literaturę naukową, której nienaruszające praw autorskich wykorzystanie musi być wykazane w sposób uznany w literaturze naukowej (odsyłacze, cytaty, bibliografia). Praca powinna być logicznie spójna oraz językowo poprawna. Tezy i wnioski zawarte w pracy winny mieć podstawę w istniejącej literaturze przedmiotu, a także w przypadku prac badawczych oparte o udokumentowane własne badania dyplomanta przeprowadzone pod kierownictwem promotora.
3. Zasady stosowania narzędzi sztucznej inteligencji w procesie pisania i opracowywania prac pisemnych przez studentów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu określa Zarządzenie nr PANS-BRE-021/88/24 Rektora Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu z dnia 5 sierpnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia Zintegrowanych wytycznych stosowania narzędzi sztucznej inteligencji w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu.
4. Praca magisterska musi zawierać wyodrębniony merytorycznie lub strukturalnie we wstępie lub pierwszym rozdziale fragment przedstawiający metodologię badań.
5. Podjęty w pracy magisterskiej problem badawczy powinien posiadać walory praktyczne odnoszące się do kierunku studiów.
6. Zaleca się, by praca magisterska składała się z co najmniej 70 stron maszynopisu zgodnego z wymogami edytorskimi określonymi w części II niniejszego Opisu procedury dyplomowania nie licząc strony tytułowej, spisu treści oraz bibliografii.
7. Praca magisterska powinna zawierać (w następującej kolejności): 1) stronę tytułową według wzoru stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu PANS PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r.; 2) spis treści; 3) merytoryczną treść (wstęp, rozdziały i zakończenie); 4) bibliografię oraz wszelkie inne niezbędne dla pracy wykazy i załączniki, zwłaszcza wykazy tabel, ilustracji (rysunków, fotografii itp.).
8. Szczegółowe zasady edycji pracy magisterskiej zawierają *Wymogi edytorskie dotyczące tekstu pracy*, stanowiące część II niniejszego Opisu procedury dyplomowania (dostępne również na stronie internetowej DOK PANS).
9. Jeden egzemplarz ukończonej pracy dyplomowej, edytowany w formacie MS Word (lub kompatybilnym) w formie dwustronnego wydruku z miękką oprawą student składa Biurze Obsługi Studenta PANS wraz z dodatkową wersją elektroniczną na płycie CD w odpowiednio opisanej kopercie, tj. numer albumu, imię i nazwisko studenta, temat pracy dyplomowej, kierunek studiów, poziom studiów, system studiów.
10. Wraz z pracą dyplomową student winien dołączyć: 1) oświadczenie dyplomanta o samodzielnym wykonaniu pracy według wzoru stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23; 2) oświadczenie o nośniku elektronicznym według wzoru

stanowiącego Załącznik nr 4 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23; 3) oświadczenie dotyczące sposobu wykorzystania pracy według wzoru stanowiącego Załącznik nr 5 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23; 4) podanie o dopuszczenie do egzaminu dyplomowego według wzoru stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/75/24 określający nowe brzmienie Załącznika nr 6 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23.

§3
Ocena oraz weryfikacja prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego

1. Przed ostatecznym zatwierdzeniem oraz oceną pracy promotor dokonuje jej sprawdzenia z wykorzystaniem programu antyplagiatowego (współpracującego z Ogólnopolskim Repozytorium Prac Dyplomowych) za pośrednictwem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Wydruk raportu z weryfikacji pracy dyplomowej w programie antyplagiatowym stanowi podstawę do sporządzenia recenzji pracy dyplomowej.
2. Sposób weryfikacji pracy dyplomowej z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego, postępowanie przy obsłudze systemu antyplagiatowego oraz rodzaje współczynników raportu podobieństwa, będących podstawą do odpowiedniej interpretacji jego wyników zawiera Uchwała nr 9/2019 Senatu PWSW w Przemyślu z dn. 28 stycznia 2019 roku. Po zatwierdzeniu pracy dyplomowej promotor sporządza oświadczenie według wzoru stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały Senatu PWSW nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r.
3. W przypadku, gdy praca dyplomowa zostaje negatywnie zweryfikowana przez system antyplagiatowy i uznana przez promotora za niesamodzielną, nie może stanowić podstawy do nadania tytułu zawodowego, a dyplomant nie może zostać dopuszczony do jej obrony. O powyższym przypadku Dyrektor ISH powiadamia dyplomanta w formie pisemnej, a kopia decyzji wraz z raportem podobieństwa wygenerowanym z systemu antyplagiatowego oraz opinią promotora zostaje złożona w dokumentacji przebiegu studiów.
4. W przypadkach wątpliwych, co do naruszenia obowiązujących standardów dotyczących przygotowania pracy dyplomowej Dyrektor ISH powiadamia Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia celem przeprowadzenia postępowania sprawdzającego.
5. W przypadku stwierdzenia naruszenia praw autorskich w pracy dyplomowej, Dyrektor ISH, po uzyskaniu stosownej opinii ze strony Instytutowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia zawiadamia Rektora PANS o podejrzeniu naruszenia praw autorskich i pokrewnych. W dalszym postępowaniu mają zastosowanie przepisy art. 312 ust. 3, 4, 5 oraz art. 287 ust 2, pkt 1-5 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.*
6. Raport z weryfikacji pracy dyplomowej w programie antyplagiatowym oraz oświadczenie promotora o dopuszczeniu danej pracy do postępowania o nadanie tytułu magistra stanowiący Załącznik nr 2 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r. powinny być złożone przez promotora co najmniej 10 dni przed planowanym egzaminem dyplomowym ze względu na to, iż stanowią one podstawę do rejestracji pracy dyplomowej w Biurze Obsługi Studenta PANS.
7. Praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i recenzenta z wykorzystaniem formularza, którego wzór stanowi Załącznik nr 7 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia

23 października 2023 r. Spośród nauczycieli akademickich dokonujących oceny pracy (promotor i recenzent) przynajmniej jedna osoba powinna posiadać co najmniej stopień naukowy doktora.

8. W przypadku, gdy jedna z ocen pracy jest negatywna, Dyrektor ISH podejmuje decyzję o powołaniu drugiego recenzenta lub skierowaniu pracy do poprawy. W przypadku powołania drugiego recenzenta jego opinia jest wiążąca, a na jej podstawie Dyrektor ISH podejmuje decyzję o dalszym toku postępowania.

§4
Egzamin dyplomowy

1. Termin egzaminu dyplomowego nie może być wyznaczony wcześniej niż 7 dni oraz nie później niż jeden miesiąc od daty złożenia pracy magisterskiej w Biurze Obsługi Studenta PANS. Termin egzaminu dyplomowego wyznacza Dyrektor ISH.
2. Egzamin dyplomowy może odbyć się w terminie krótszym niż 7 dni od daty złożenia pracy magisterskiej w Biurze Obsługi Studenta PANS, o którym mowa w ust. 1, za zgodą Dyrektora ISH na pisemny wniosek kierującego pracą dyplomową.
3. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją dyplomową powołaną przez Dyrektora ISH, składającą się z przewodniczącego, promotora oraz recenzenta pracy dyplomowej.
4. Egzamin dyplomowy ma charakter ustny i obejmuje: (a) krótką prezentację pracy dyplomowej uwzględniającą przedstawienie tematu pracy, problemu badawczego, hipotez, metodologii, źródeł, struktury pracy oraz wniosków; (b) pytania z zakresu wiedzy kierunkowej oraz (c) właściwej obrony pracy dyplomowej w postaci odpowiedzi na postawione pytania.
5. Każda z odpowiedzi dyplomanta jest oceniana przez komisję dyplomową, a obliczona średnia arytmetyczna (do drugiego miejsca po przecinku) stanowi ocenę egzaminu dyplomowego. Średnia ocen z egzaminu dyplomowego musi wynosić co najmniej 3,00.
6. Z przebiegu egzaminu dyplomowego sporządza się protokół według wzoru stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/57/25 określający nowe brzmienie Załącznik nr 8 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r., który powinien być podpisany przez członków Komisji.
7. Ogólna ocena studiów, ocena pracy dyplomowej oraz ostateczny wynik egzaminu dyplomowego ustalane są na podstawie Regulaminu Studiów PANS.
8. Niezwłocznie po złożeniu egzaminu dyplomowego zakończonego wynikiem pozytywnym, za pośrednictwem systemu POL-on, wprowadza się do Ogólnopolskiego Repozytorium Prac Dyplomowych następujące dane na temat pracy dyplomowej: 1) tytuł pracy dyplomowej; 2) imiona i nazwisko autora pracy dyplomowej; 3) imiona i nazwisko promotora pracy dyplomowej; 4) imiona i nazwiska recenzentów pracy dyplomowej; 5) nazwę uczelni; 6) datę zdania egzaminu dyplomowego; 7) nazwę kierunku studiów; 8) treść pracy dyplomowej. Nie zamieszcza się w repozytorium prac zawierających informacje podlegające ochronie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych.
9. W przypadku uzyskania z egzaminu dyplomowego oceny „niedostateczny" (2,0) albo nieusprawiedliwionego nieprzystąpienia do egzaminu w ustalonym terminie Dyrektor ISH wyznacza drugi termin egzaminu jako ostateczny. Powtórny egzamin nie może zostać złożony

wcześniej niż przed upływem jednego miesiąca i nie później niż po upływie dwóch miesięcy od daty egzaminu pierwszego.

10. W przypadku niezłożenia egzaminu dyplomowego w drugim terminie Dyrektor ISH występuje z wnioskiem do Rektora PANS o skreślenie z listy studentów.

§5
Procedura egzaminu dyplomowego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1. W nadzwyczajnych okolicznościach i na wniosek promotora, Dyrektor ISH może zarządzić przeprowadzenie egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, dalej jako: tryb zdalny. Wzór wniosku promotora określa załącznik nr 1 do Opisu procedury dyplomowania na kierunku studiów drugiego stopnia prowadzonym w ISH**.**
2. Promotor kieruje wniosek, o którym mowa ust. 1 wyłącznie za zgodą studenta, który zaświadcza tym samym o posiadaniu stosownych możliwości technicznych do odbycia egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym, w szczególności dysponowania odpowiednim urządzeniem wyposażonym w kamerę i mikrofon, jak i wyraża zgodę na czynności wyszczególnione ust. 6 pkt a-c. Wzory zgód studenta określają załącznik nr 2 oraz załącznik nr 3 do Opisu procedury dyplomowania na kierunku studiów drugiego stopnia prowadzonym w ISH**.**
3. Egzamin dyplomowy w trybie zdalnym nie może zostać zorganizowany, jeśli student lub członkowie komisji nie dysponują odpowiednimi możliwościami technicznymi do jego przeprowadzenia, a PANS nie jest w stanie im takich możliwości technicznych zapewnić.
4. Egzamin dyplomowy odbywa się z wykorzystaniem narzędzi do pracy zdalnej zapewnianych przez PANS w Przemyślu. Na wniosek promotora Dyrektor ISH może podjęć decyzję o organizacji egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym za pośrednictwem innej platformy umożliwiającej kształcenie na odległość pod warunkiem możliwości zapewnienia ochrony danych osobowych studenta i członków komisji.
5. Przed rozpoczęciem egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym student na żądanie przewodniczącego komisji ma obowiązek okazać do kamery urządzania, z którego korzysta dowód osobisty lub inny dokument potwierdzający tożsamość. W przypadku braku możliwości jednoznacznej weryfikacji tożsamości studenta egzamin dyplomowy w trybie zdalnym nie może się odbyć.
6. Procedura egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym odbywa się według przepisów §4 z następującymi zastrzeżeniami:
    a. Egzamin dyplomowy w trybie zdalnym jest nagrywany zgodnie z zasadami Zarządzenia nr PANS-BRE-021/34/24 Rektora Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu z dnia 16 kwietnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacji zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu
    b. W trakcie egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym w pomieszczeniu, w którym przebywa student nie może przebywać żadna inna osoba. Na żądanie przewodniczącego komisji student ma obowiązek okazać pomieszczenie, w którym przebywa w każdym momencie

trwania egzaminu.

c. W trakcie egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym na ekranie urządzenia do komunikacji w trybie zdalnym, z którego korzysta student, nie mogą być otwarte żadne inne programy lub okna, aniżeli te, które są niezbędne do przeprowadzenia egzaminu. Na żądanie przewodniczącego komisji student ma obowiązek okazać pulpit urządzenia w każdym momencie trwania egzaminu, o ile takie okazanie jest możliwe technicznie.
d. Niedopuszczalne jest wyłączenie przez studenta kamery i mikrofonu w trakcie trwania egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym. Przez cały czas trwania egzaminu student musi przebywać w kadrze kamery z włączonym dźwiękiem. W przypadku stwierdzenia nieprzewidzianych i niezamierzonych przez studenta problemów technicznych skutkujących przerwaniem połączenia student ma obowiązek niezwłocznie podjąć próbę kolejnego połączenia.

7. W przypadku stwierdzenia naruszenia wymogów wskazanych w ust. 6 pkt. b-d lub innego rodzaju działań pozwalających na uznanie, iż egzamin dyplomowy w trybie zdalnym nie jest samodzielny przewodniczący komisji zarządza przerwanie egzaminu dyplomowego z oceną niedostateczną. W takim przypadku stosuje się przepisy §4 ust. 9 i 10.
8. Dyrektor ISH zapewnia możliwość podpisania protokołu, o którym mowa w §4 ust. 6 wszystkim członkom komisji po zakończeniu egzaminu.
9. W przypadku stwierdzenia nieprzewidzianych i niezamierzonych problemów technicznych utrudniających właściwe przeprowadzenie egzaminu Dyrektor ISH na wniosek przewodniczącego komisji może uznać egzamin za nieodbyty i zarządzić jego termin od nowa zgodnie z przepisami §4 ust. 9 i 10.

§6

W kwestiach nieuregulowanych w niniejszej procedurze dyplomowania mają zastosowanie odpowiednie przepisy *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, rozporządzeń MNiSW, Regulaminu Studiów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu oraz przepisy pokrewne.

§7

Przepisy niniejszej procedury dyplomowania wchodzą w życie po zatwierdzeniu przez Prorektora ds. studenckich PANS w Przemyślu.